

# Valikkursus “Kliimamuutused looduses ja ühiskonnas”

Valikkursus käsitleb kliimamuutusi kui kompleksset ja “nurjatut” probleemi, mis mõjutab nii loodussüsteeme kui ka ühiskondi. Kursus seob kliimateaduse teadmised sotsiaalsete, majanduslike ja poliitiliste protsessidega ning aitab õpilastel mõista, miks kliimamuutused ei ole vaid keskkonnateema, vaid ka õiglust, vastutust ja tulevikku puudutav küsimus.

Õppetegevused toetavad arusaamist kliimamuutuste pikaajalisest kujunemisest, inimtekkelisusest ja ebavõrdsest mõjust eri piirkondadele ja ühiskonnagruppidele. Olulisel kohal on lahendustele keskendumine, sealhulgas leevendamine, kohanemine, kliimapoliitika ning kodanikuosaluse vormid. Kursus lõpeb praktilise osalusprojektiga, kus õpilased rakendavad õpitut reaalses kontekstis.

## Gümnaasiumi õppe- ja kasvatuseesmärgid

Valikkursusega taotletakse, et õpilane:

- mõistab kliimamuutuste põhjuseid ja tagajärgi looduses ja ühiskonnas;
- kujundab süsteemse arusaama kliima, elurikkuse, majanduse ja sotsiaalse õigluse seostest;
- arendab kriitilist ja tõenduspõhist mõtlemist kliimateemadel;
- väärtustab kestlikkust, vastutust ja põlvkondadevahelist õiglust;
- omandab teadmisi ja oskusi, mis toetavad teadlikku ja aktiivset kodanikupositsiooni;
- kogeb, et kliimakriisiga tegelemine hõlmab nii teadmisi, tegutsemist kui ka hoolimist.

## Valikkursuse õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- selgitab kliimasüsteemi toimimist ja kliimamuutuste inimtekkelisi põhjuseid;
- kirjeldab kliimamuutuste peamisi keskkondlikke ja ühiskondlikke tagajärgi;
- mõistab elurikkuse ja kliima vastastikuseid seoseid;
- selgitab kliimaõigluse põhimõtteid ja kliimamuutuste ebavõrdset mõju;
- kirjeldab rahvusvahelise ja Eesti kliimapoliitika põhisuundi;
- analüüsib kliimakriisiga seotud lahendusviise ja nende piiranguid;
- osaleb koostööpõhises õpiprojektis ning reflekteerib oma rolli muutuste kujundajana.

## Õppesisu ja teemaplokid

### 1. Inimene ja kliima

Autor: Kristiina Joon

- Varasemad kliimamuutused Maa ajaloos
- Kliima roll tsivilisatsioonide kujunemisel ja languses

- Põllumajanduse ja inimtegevuse seosed kliimaga
- Kliimavõnkumiste mõju ühiskondadele

## 2. Kliimamuutuste põhjused

Autor: Kristiina Joon

- Kliimamuutused minevikus ja tänapäeval
- Inimtekkeline kliimasoojenemine
- Kasvuhooneefekt ja kasvuhoonegaasid
- Heitkogused ja nende jaotus

## 3. Kliimamuutuste tagajärjed

Autor: Kristiina Joon

- Kliimasoojenemine ja murdepunktid
- Muutused maailmameres
- Äärmuslikud ilmastikunähtused
- Tegevusetuse riskid ja mõjud

## 4. Elurikkus ja kliimamuutused

Autor: Tiina Talvi

- Elurikkuse tasandid ja tähendus
- Elurikkuse ja kliima vastastikune mõju
- Elurikkuse kadu kui kliimakriisi võimendaja
- Elurikkust reguleerivad õigusaktid

## 5. Kliimaõiglus

Autor: Ingrid Varov

- Kliimaõigluse mõiste ja olulisus
- Kliimamuutused ja sotsiaalne ebavõrdsus
- Seosed rassi, soo, põlisrahvaste ja rändega

## 6. Kliimapoliitika

Autorid: Johanna Maarja Tiik, Piret Väinsalu

- Rahvusvahelised kliimakokkulepped
- Kyoto protokoll, Pariisi kokkulepe, COP
- IPCC roll ja soojenemisstsenaariumid
- Rohepööre ja rohepesu
- Eesti kliimapoliitika

## 7. Lahendused ja võimalused

Autorid: Johanna Maarja Tiik, Piret Väinsalu, Madis Vasser, Eliis Salm, Aet Annist

- Leevendamine ja kohanemine
- Alternatiivsed majandusmudelid
- Toidusüsteemid ja looduspõhised lahendused
- Kliimaaktivism ja osalusvormid
- Kliimakriis ja vaimne tervis

## 8. Osalusprojekt – käed külge

Autor: Kristiina Joon

- Õpilaste kavandatud ja ellu viidud õpiprojekt: üritus, loovtöö, aktsioon või projektipäev
- Õpitu rakendamine praktilises kontekstis